

595. 706 492

E61
Ent.

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Deel 32

augustus 1972

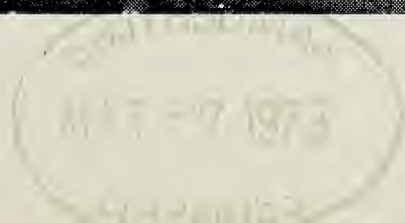
No 8

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12 III, Amsterdam 1010 — Nederland

INHOUD: L. van der Hammen en P. J. van Helsdingen: In memoriam Pater Chrysanthus O.F.M. Cap. (p. 145). — N. Nieser: Faunistical notes on aquatic Heteroptera V (p. 151). Dan Gerling: Notes on three species of Eretmocerus Haldeman occurring in Israel with a description of a new species (p. 156). — J. E. M. H. van Bronswijk: Parasitic mites of Surinam X: Mites and fungi associated with house-floor dust (p. 162). — Literatuur (p. 150, 164: W. N. Ellis; p. 161: B. J. Lempke). — Korte mededeling (p. 155: A. W. P. Maassen).

In memoriam Pater Chrysanthus O.F.M. Cap.

Op 4 mei 1972 overleed te Oosterhout (N.B.), na een ernstige ziekte, op de leeftijd van 66 jaar, ons medelid Pater CHRYSANTHUS O. F. M. Cap. Wilhelmus Egbertus Antonius JANSSEN, zoals zijn wereldlijke naam was, werd geboren te Mill op 1 september 1905. Hij studeerde van 1918 tot 1924 aan het Klein Seminarie van de Paters Capucijnen, trad op 7 september 1924 tot de orde toe, en werd op 12 maart 1932 priester gewijd, na de voltooiing van zijn studies filosofie en theologie aan het Groot Seminarie. Hij was van 1932 tot 1972 leraar biologie aan het Klein Seminarie van zijn orde, dat later het Sint Oelbert Gymnasium werd.

In 1939 begon hij met zijn studie van de Nederlandse spinnen, enthousiast geworden door de prachtige foto's in het boek van Fritz LOCK, *Aus dem leben der Spinnen*, dat in dat zelfde jaar verschenen was. Hij gebruikte een aantal van deze foto's bij zijn eerste artikelen over spinnen in het tijdschrift „De Zwerver”.

Zijn bibliografie, die wij hieronder afdrukken, omvat een honderdtal publikaties. Bijzondere aandacht heeft hij daarbij altijd geschonken aan het populair-wetenschappelijke artikel, het geven van voorlichting over een groep waarover men in Nederland in het algemeen zo weinig wist. Hij schreef in dit verband regelmatig bijdragen voor *De Zwerver*, *In Weer en Wind*, *De Levende Natuur*, *De Linie*, *Katholiek Volk*, *Het Volksweekblad* en *De Jeugdnatuurwachter*. Hoogtepunten van dit voorlichtende werk waren zijn samenvattende publikaties over de Nederlandse Spinnen in de serie *Wat Leeft en Groeit*, en in de *Wetenschappelijke Mededelingen van de K.N.N.V.* Daarnaast was hij jaren lang een veel gevraagd spreker voor Volksuniversiteiten. Zijn didactische gaven toonde hij ook in enkele samenvattende wetenschappelijke artikelen, zoals dat over gehoor en stridulatie bij spinnen.

Zijn oorspronkelijke wetenschappelijke werk richtte zich aanvankelijk op de Nederlandse fauna. Hij voegde niet alleen een groot aantal soorten toe aan onze fauna-lijst (een aparte rubriek vormen zijn bijdragen over de spinnenfauna van Limburg), maar bestudeerde ook allerlei systematische problemen. Hij toonde b.v. aan dat *Meta mengei* Blackwall een aparte soort is, en geen variëteit van *Meta segmentata* (Clerck); belangrijk was ook zijn studie van het genus *Coelotes*.

In 1957 begon hij aan de studie van de spinnen van Nieuw Guinea, aan de hand van de collecties bijeengebracht door Broeder MONULPHUS. Hij had deze broeder in 1953 in Wellerlooi ontmoet, en had hem daar enthousiast gemaakt voor de spinnenvangst. Toen Broeder MONULPHUS in 1956 naar Merauke ging, en vervolgens naar Mindiptana, zette hij daar zijn verzamelactiviteiten voort. Het resultaat was dat Pater CHRYSANTHUS in de loop van de jaren een prachtige verzameling spinnen uit Zuid Nieuw Guinea kreeg toegestuurd.

In een tiental artikelen, verschenen tussen 1958 en 1968, heeft hij zijn bewerking van deze rijke buit gepubliceerd. Hij werd daarna door allerlei musea benaderd met het verzoek om hun materiaal te determineren. Als resultaat hiervan verscheen in 1971 het eerste deel van een nieuwe serie over de spinnen van Nieuw Guinea, een tweede deel ligt als manuscript gereed, met een derde was hij bezig toen hij in januari van dit jaar hoorde dat hij moest worden opgenomen in het ziekenhuis. Hij voelde zich toen al enige maanden ziek, maar schreef nog enthousiast over zijn bewerking van de krabspinnen. Hij hoopte toen dat hij zijn werk spoedig zou kunnen hervatten. Hij zou aan het eind van de cursus gepensioneerd

worden als leraar, en zou nog meer tijd voor zijn spinnenstudie kunnen reserveren. Aan plannen voor de komende tijd ontbrak het hem niet! In maart schreef hij dat het verblijf in het ziekenhuis hem erg had aangepakt en dat de genezing nog wel enkele maanden zou vragen. Dit heeft niet zo mogen zijn. Hoewel hij zich met Pasen weer wat beter voelde, ging zijn toestand daarna weer snel achteruit.

Hij overleed op een tijdstip waarop zijn wetenschappelijke werk in een bloei-periode was. Hij was als amateur begonnen. Nauwgezet waarnemer als hij was, maakte hij bijzonder mooie tekeningen, ondanks het feit dat hij werkte met een eenvoudig microscoop, zonder tekenapparaat. Hij was zeer bescheiden, en zeer gevoelig voor goede raad bij zijn werk. Al deze eigenschappen droegen er toe bij dat zijn werk voortdurend in kwaliteit toenam. Hij besteedde daarbij (men herkende hierin de popularisator) minstens evenveel aandacht aan de gewone soorten als aan de nieuwe. Ook hiervoor moet de wetenschap hem zeer dankbaar zijn, vooral wanneer men weet hoeveel moeite het vaak kost om algemene tropische soorten op naam te brengen. Zijn artikelen over Nieuw Guinea vormen, mede hierdoor, met elkaar een prachtige monografie van de spinnen van dit gebied.

Pater CHRYSANTHUS was een regelmatig bezoeker van de vergaderingen van de Nederlandse Entomologische Vereniging. Hij maakte van 1955 tot 1971 deel uit van de redactie van het Tijdschrift voor Entomologie. Hij nam deel aan Entomologische Congressen en aan het merendeel van de Internationale Arachnologen Congressen. Hij bezocht verschillende buitenlandse musea, o.a. in Frankfurt, Londen en Genua. In 1967 werd hij benoemd tot wetenschappelijk medewerker b.b. van het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie te Leiden. Zijn spinnenverzameling vermaakte hij aan dit museum (een door hem bewerkte collectie Limburgse spinnen is aanwezig in het Natuurhistorisch museum in Maastricht). Zijn boeken schonk hij aan de Universiteitsbibliotheek in Nijmegen. Zijn separatencollectie kwam aan de Nederlandse Entomologische Vereniging.

L. VAN DER HAMMEN en P. J. VAN HELSDINGEN

BIBLIOGRAFIE VAN PATER CHRYSANTHUS O.F.M. CAP.

1. 1941 (augustus). Spinnen I. De grote wolfspin (*Pisaura listeri*). — *De Zwerver* 8: 177—182.
2. 1941 (september). Spinnen II. Nog meer wolfspinnen. — *De Zwerver* 8: 209—213.
3. 1941 (oktober). Spinnen III. Lopers en wevers. Andere jachtspinnen. — *De Zwerver* 8: 231—235.
4. 1942 (januari). Spinnen IV. Zintuigen. — *De Zwerver* 9: 9—12.
5. 1942 (?). Spinnen V. Krabspinnen. — *De Zwerver* 9: 129—134.
6. 1946 (1, 8 november). Hoe vindt een spin haar weg? [I, II]. — *De Linie* 1 (31, 32).
7. 1947 (11 mei). Zijn spinnen gevaarlijk? — *Katholiek Volk*, 1947 (19): 7, 1 fig.
8. 1947 (8 juni). De uitvindster van de duikerklok. — *Katholiek Volk*, 1947 (23): 7, 1 fig.
9. 1947 (8 augustus). Spinnenzijde. — *De Linie*, 8 Augustus 1947.
10. 1947 (4, 11 oktober). Herfstdraden I, II. — *Volksweekblad*, 4 October 1947, 11 October 1947, 1 fig.
11. 1947 (1 oktober). Spinnen en Hymenoptera Aculeata. — *Tijdschr. Ent.* 88 (Feestbundel): 482-488.
12. 1947 (november). Onze huisspinnen. — *Levende Nat.* 50: 102—104, fig. 1—4.
13. 1947 (november). De broeikasspin (*Theridion tepidariorum*). — *In Weer en Wind* 10: 112—114, fig. 1, 2.

14. 1948 (februari). Andere kogelspinnen. — *In Weer en Wind* 10: 175—177, fig. 1—7.
15. 1948 (maart, april). De labyrinthspin (*Agelena labyrinthica* (L.)). I, II. — *Levende Nat.* 51: 43—46, fig. 1; 57—60, fig. 2.
16. 1948 (mei). Een gangsterspin (*Ero*). — *In Weer en Wind* 10: 234—236, 2 fig.
17. 1948 (2 oktober). Zijn spinnen nuttig? — *Volksweekblad*, 2 October 1948.
18. 1949 (12, 19 maart). Spinnen als weerprofeten I, II. — *Volksweekblad*, 12 Maart 1949, 19 Maart 1949.
19. 1949 (juni). Er zijn overal spinnen, maar... — *In Weer en Wind* 12: 18—20, 1 fig.
20. 1949 (juli). Paringsbiologie bij spinnen. — In: *In het Voetspoor van Thijssse*: 349—359, fig. 1—9.
21. 1949 (juli). De gerande oeverspin (*Dolomedes*). — *Levende Nat.* 52: 133—139, fig. 1—3.
22. 1949 (22 oktober, 12 november). Spinnen en muziek I, II. — *Volksweekblad*, 22 October 1949, 12 November 1949.
23. 1950 (februari). Hoe komen spinnen aan de kost? — *In Weer en Wind* 12: 175—177, fig. 1—6.
24. 1950 (maart). Spinnen en haar voedsel. — *De Zwerver* 10: 40—42, 1 fig.
25. 1950 (mei). De sidderspin (*Pholcus phalangioides* Fuessl.). — *Levende Nat.* 53: 81—86, fig. 1—3.
26. 1950 (april). Spinnenvijanden 1. — *De Zwerver* 10: 56—58, fig. a—d.
27. 1950 (2 juni). Spinnewebben in huis. — *De Linie*, 1950 (218): 15, 2 fig.
28. 1950 (juni). Spinnenvijanden II. — *De Zwerver* 10: 90—92, fig. 1—5.
29. 1950 (juli/augustus). Spinnenvijanden 3. — *De Zwerver* 10: 123—125.
30. 1950 (18 augustus). Een gevaarlijke weduwe („Black Widow”). — *De Linie*, 18 Augustus 1950.
31. 1950 (1 oktober). *Tetragnatha nigrita* Lendl nieuw voor de Ned. fauna. — *Ent. Ber., Amst.* 13: 145—146.
32. 1950 (4 oktober). Spinachtigen en duizendpoten. — *Wat Leeft en Groeit* 33: 1—147, fig. 1—33, fot. 1—16.
33. 1950 (december). Spinnen en water I. — *De Zwerver* 10: 182—186, fig. 1—2, 4 fot.
34. 1950 (29 december). Onze „kameleon-spinnen” (*Misumena vatia* en *Thomisus albus*). — *Natuurh. Maandbl.* 39: 135—139, fig. 1—3.
35. 1951 (12 januari). Vogelspinnen. Kinderen spelen er mee. — *De Linie*, 1951 (250): 11, 1 fig.
36. 1951 (februari). Spinnen en water II. — *De Zwerver* 11: 26—28, fig. 1—3.
37. 1951 (1 mei). *Clubiona germanica* Thorell 1870 (Araneae, Clubionidae), f.n.sp. — *Ent. Ber., Amst.* 13: 272.
38. 1951 (mei). Hangmatspinnen (Linyphiidae). — *Levende Nat.* 54: 81—84, fig. 1—9.
39. 1951 (31 mei). Een mooie zeldzame kruisspin uit Zuid-Limburg (*Araneus alsine* Wlk.). — *Natuurh. Maandbl.* 40: 62—63.
40. 1951 (30 juni). Enkele goede spinnenvangsten uit Zuid-Limburg. — *Natuurh. Maandbl.* 40: 77.
41. 1951 (september). Springspinnen I. — *De Zwerver* 11: 135—138, fig. 1—4.
42. 1951 (29 september). Spinnen uit Limburg. — *Natuurh. Maandbl.* 40: 97—100.
43. 1951 (23 november). Zijn onze spinnen gevaarlijk? — *De Linie*, 23 November 1951.
44. 1951 (22 december). De Tarantella. Een dans of een spin? — *Volksweekblad*, 22 December 1951: 11, 1 fig.
45. 1952 (maart). Een merkwaardige kaardespin (*Uloborus walckenaeri* Latr.). — *Levende Nat.* 55: 45—49, fig. 1—2.
46. 1952 (juli/augustus). Springspinnen II. — *De Zwerver* 12: 115—118, fig. 1—10.
47. 1952 (oktober). Wiskunde in het kruisspinweb. — *De Zwerver* 12: 152—154, 1 fig.
48. 1953 (1 februari). Over de variabiliteit van enkele kruisspinsoorten. — *Ent. Ber., Amst.* 14: 209—215, fig. 1—15.
49. 1953 (juli/augustus). Mierspinnen. — *De Zwerver* 13: 113—117, fig. 1—18.
50. 1953 (15 september). Hearing and stridulation in spiders. — *Tijdschr. Ent.* 96: 57-83, fig. 1.

51. 1953 (30 september). Spinnen uit Limburg II. — *Natuurh. Maandbl.* 42: 87—88.
52. 1953 (23 november). Is *Meta* mengei Blackwall a variety of *Meta segmentata* (Clerck)? (*Aranei-Arghiopidae*). — *Zool. Meded.* 32: 155—163, fig. 1—3.
53. 1954 (31 mei). Spinnen uit Limburg III. — *Natuurh. Maandbl.* 43: 39—40.
54. 1954 (12 juli). Spinachtigen-Arachnoidea I. Nederlandse spinnen. — *Wetensch. Meded. K.N.N.V.* 13: 1—31, fig. 1—105.
55. 1955 (1 februari). Notes on spiders I. — *Ent. Ber., Amst.* 15: 301—303, 1 fig.
56. 1955 (25 februari). Spinnen uit Limburg IV. — *Natuurh. Maandbl.* 44: 16.
57. 1955 (15 maart). „Moederliefde” bij spinnen I. — *De Zwerver* 15: 40—41, fig. 1—4.
58. 1955 (15 april). „Moederliefde” bij spinnen 2. — *De Zwerver* 15: 51—53, fig. 5—9.
59. 1955 (30 juni). On defectively regenerated palps in male spiders. — *Natuurh. Maandbl.* 44: 56—59, fig. 1—2.
60. 1955 (20 augustus). De klok van de kruisspin. — *De Linie*, 20 Augustus 1955.
61. 1955 (1 oktober). Spinnen, nieuw voor de Nederlandse fauna (*Aran.*). — *Ent. Ber., Amst.* 15: 494.
62. 1955 (5 oktober). Herfstdraden. — *De Linie*, 5 oktober 1955.
63. 1955 (juli/augustus). De waterspin. — *De Jeugdnatuurwachter* 1: 55—56.
64. 1955 (oktober). Hoe bouwt een kruisspin haar web? — *De Jeugdnatuurwachter* 1: 95—96.
65. 1955 (1 november). Notes on spiders II. — *Ent. Ber., Amst.* 15: 518—520, fig. a—d.
66. 1955 (december). Kannibalisme bij spinnen. — *De Zwerver* 15: 191—192.
67. 1956 (24 maart). Spinnen in de morgen. — *De Linie*, 24 maart 1956.
68. 1956 (26 mei). Geneeskrachtige spinnen. — *De Linie*, 26 mei 1956.
69. 1956 (september). Defensie-politiek bij spinnen. — *De Zwerver* 16: 139—143, fig. 1—3.
70. 1957 (1 maart). Enkele merkwaardige spinnen. — *Ent. Ber., Amst.* 17: 44—45.
71. 1957 (26 april). Spinnen uit Limburg V. (1954—1956). — *Natuurh. Maandbl.* 46: 31.
72. 1957 (3 augustus). Bola-spinnen. — *De Linie*, 3 augustus 1957.
73. 1957 (september). De Retiarius-spin. — *De Zwerver* 17: 132—134, fig. 1—5.
74. 1958 (1 juni). Notes on spiders III. The females of some *Clubiona* species. — *Ent. Ber., Amst.* 18: 111—115, fig. a—c.
75. 1958 (december). Spinnenjacht op Nieuw-Guinea. — *De Zwerver* 18: 187—190, fig. a—e, 6 fot.
76. 1958 (20 december). Spiders from South New Guinea I. — *Nova Guinea* (N.S.) 9: 235—243, fig. 1—24.
77. 1958 (31 december). Spinnen uit Limburg VI. (1954—1958). — *Natuurh. Maandbl.* 47: 143—144.
78. 1959 (1 september). Enige nieuwe spinnesoorten voor de Nederlandse fauna. — *Ent. Ber., Amst.* 19: 182—185 (tezamen met Mej. E. N. G. VAN DAMME en C. NAAKTGEBOREN).
79. 1959 (september). Herfstdraden. — *De Zwerver* 19: 124—126, 2 fig.
80. 1959 (23 december). Spiders from South New Guinea II. — *Nova Guinea* (N.S.) 10: 197—206, fig. 1—30.
81. 1960 (31 augustus). Spiders from South New Guinea III. — *Nova Guinea, Zool.* 3: 23—42, fig. 1—75.
82. 1961 (28 april). Spinnen uit Limburg VII. (1958—1960). — *Natuurh. Maandbl.* 50: 40—41.
83. 1961 (juli). Spinnen grafieken. — *De Zwerver* 21: 100—104, fig. 1—5.
84. 1961 (1 november). Spiders from South New Guinea IV. — *Nova Guinea, Zool.* 10: 195—214, fig. 1—82.
85. 1961 (20 december). Die Gattung *Anepision* Strand 1929. — *Senckenb. Biol.* 42: 463—477, pl. 24—26.
86. 1963 (november). Spinachtigen-Arachnida I. Nederlandse spinnen. — *Wetensch. Meded. K.N.N.V.* 13 (2e druk): 1—32, fig. 1—105.
87. 1963 (december). Spinnen als parasieten. — *Levende Nat.* 66: 248—252.

88. 1963 (16 december). Spiders from South New Guinea V. — *Nova Guinea, Zool.* 24: 727—750, fig. 1—113.
89. 1964 (31 december). Spiders from South New Guinea VI. *Nova Guinea, Zool.* 28: 87—104, fig. 1—72.
90. 1965 (16 april). On the identity of *Coelotes atropos* (Walckenaer), *saxatilis* (Blackwall) and *terrestris* (Wider) (Araneida, Agelenidae). — *Tijdschr. Ent.* 108: 61—71, fig. 1—10.
91. 1965 (4 november). Comment on the supplement to the application concerning the validation of *Amaurobius* C. L. Koch and *Coelotes* Blackwall. — *Bull. Zool. Nomencl.* 22: 216—217.
92. 1965 (31 december). Spiders from South New Guinea VII. — *Nova Guinea, Zool.* 34: 345—369, fig. 1—74.
93. 1966 (26 oktober). Spinnen uit Limburg VIII (1961—1965). — *Natuurb. Maandbl.* 55: 156—157.
94. 1967 (31 januari). Spiders from South New Guinea VIII. — *Nova Guinea, Zool.* 37: 401—426, fig. 1—85.
95. 1967 (18 september). Spiders from South New Guinea IX. — *Tijdschr. Ent.* 110: 89—105, fig. 1—71.
96. 1968 (21 juni). Spiders from South New Guinea X. — *Tijdschr. Ent.* 111: 49—74, fig. 1—95.
97. 1969 (29 december). Additional remarks on the genus *Anepsion* Strand, 1929. — *Zool. Meded.* 44: 31—39, fig. 1—16, 1 krt.
98. 1971 (15 maart). Further notes on the spiders of New Guinea I (Argyopidae). — *Zool. Verb.* 113: 1—52, fig. 1—125, krt. I—IV.
99. 1971 (september). Spinachtigen-Arachnida I. Nederlandse spinnen. — *Wetensch. Meded. K.N.N.V.* 13 (3e druk): 1—32, fig. 1—105.
100. 1972 (maart). Spiders. — In: *Encyclopaedia of Papua and New Guinea* 2: 1094—1096, fig. a—g.
101. (ten dele gepubliceerd). Arachnida. Araneae. Bastaardschorpioenen. Bastaardspinnen. Boekenschorpioen. Cheliceraten. Herfstdraden. Hooiwagens. Huisspin. Kruisspin. Labyrinthspin. Malmigratte. Schorpioenen. Schorpioenspinnen. Spinkrab. Spinneweb. Tarentel. Vogelspinnen. Waterspin. — In: *Oosthoeks Encyclopedie*, Utrecht (zesde druk), 1, 2, 3, 7, 8 en nog te verschijnen delen.
102. (ten dele gepubliceerd). Hooiwagens. Schorpioenen. Spinachtigen. Spinnen. Zeespinnen. — In: *Standaard Encyclopedie*, Antwerpen, 7 en nog te verschijnen delen.
103. (in druk). Description of the hitherto unknown males of *Argiope reinwardti* (Dole-schall, 1859) and *Cyrtophora monulfi* Chrysanthus, 1960 (Araneae, Argiopidae). — *Zool. Meded.*
104. (in druk). Further notes on the spiders of New Guinea II (Tetragnathidae, Theridiidae). — *Zool. Verb.*
105. (ongepubliceerd). Further notes on the spiders of New Guinea III (Thomisidae, Eusparassidae). — Ongepubliceerde aantekeningen.

Bulletin of the Flatford Mill Spider Group 1—20 (1959—1963); voortgezet als: Bulletin of the British Spider Study Group 21—40 (1964—1968). Reprint. E. W. Classey Ltd., Hampton, Middlesex, England. Prijs (ingenaaid in één band) £ 10,—.

In deze reprint is de tijdschriftserie gebundeld, die in de loop van tien jaar is uitgegeven door de voorloper van de huidige British Arachnological Society. Bij zijn oprichting telde de Flatford Mill Spider Group tien leden. De Bulletins zijn in stencilvorm uitgegeven, en men moet zich over de typografische verzorging geen hoge dunk maken; maar ze ademen de onweerstaanbare sfeer die van dit soort huiselijk drukwerk uitgaat. Ze bevatten echter een schat aan faunistische en oecologische gegevens, en in mindere mate ook systematische en technische artikeltjes. Doordat voor Bull. 1—20 en voor 21—40 een index is toegevoegd, is de literatuur zeer toegankelijk gemaakt.

Ik zag een enkele nieuwe soort beschreven in dit tijdschrift (bijv. *Pelecopsis locketi* Cooke, 1967 in 33: 6). — W. N. ELLIS.